

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 1.1 การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.2 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
 - 1.3 การให้บริการชุมชน
 - 1.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
 - 1.5 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน
 - 1.6 การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดหนองคาย

- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
Rajabhat Mahasarakham University
1. งานวิจัยภายในประเทศ
 2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรมสามัญศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของโรงเรียนแก่ชุมชน ประชาสัมพันธ์โรงเรียน แจ้งข่าวสาร ปัญหา ตลอดจนทั้งความต้องการของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและให้ความสนับสนุนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้กำหนดขอบข่ายงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2539 : 54 – 62)

1.1 การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น มีผู้รู้หลายท่าน ได้ให้แนวคิดไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 24) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง การจัดลำดับเวลา จะต้องทำให้เสร็จ จัดให้มีทรัพยากรการบริหารให้เพียงพอ วางแผนเพื่อให้มีการประสานงาน ตลอดจนกำหนดระยะเวลาการควบคุม

ธงชัย สันติวงษ์ (2536 : 2) ได้อธิบายว่า การวางแผนเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลหรือองค์กร การทำการตัดสินใจไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับงานบางอย่างจะทำในอนาคต กระบวนการดังกล่าว จะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นชุดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องกัน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 54 – 62) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า การวางแผนงานจะต้องดำเนินการดังนี้

1. การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน
2. การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. การศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน

3.1 มอบหมายงานด้านโรงเรียนกับชุมชน ให้ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รับผิดชอบ

3.2 แต่งตั้งครู – อาจารย์ ให้รับผิดชอบงานด้านโรงเรียนกับชุมชน โดยตรงโดยการดูแลของผู้ช่วยผู้บริหารมอบหมายให้รับผิดชอบงานด้านนี้

4. การทำแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.1 ให้ครู อาจารย์ที่รับผิดชอบงานด้านโรงเรียนกับชุมชนจัดทำแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น การจัดงานวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ เสนอผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายเดียว

4.2 ดำเนินการตามแผนงาน / โครงการ เมื่อถึงเวลาที่กำหนดไว้

4.3 ติดตามประเมินผล และรายงานผล

สรุปได้ว่า การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การกำหนดวิธีการ กิจกรรม ขอบเขตงาน บุคลากร หน่วยงาน เป้าหมายแห่งความสำเร็จเพื่อนำไปสู่การสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.2 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

หวน พินธุพันธ์ (2529 : 96) กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เช่น จัดให้มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ข่าวสารของโรงเรียน จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ทางสื่อมวลชน ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนทราบข่าวสารที่ถูกต้องของโรงเรียน และจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่าขึ้น เป็นต้น

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2527 : 54) ได้เสนอหลัก 3 ประการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ

1. โปรแกรมสัมพันธ์ที่ค้ำระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตั้งอยู่บนพื้นฐานคุณค่าของมนุษย์และศักดิ์ศรี
2. ควรตั้งโครงการระยะยาวที่แน่นอนเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ถ้าโรงเรียนไม่รายงานกิจการของโรงเรียนตามความเป็นจริงต่อชุมชนต่อไป ชุมชนก็จะไม่ไว้วางใจข่าวสารของโรงเรียนที่ได้รับจากโรงเรียน หรือจากทางการที่เกี่ยวข้อง
3. ครู - อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ควรรู้หน้าที่รับผิดชอบของตนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จะเห็นได้ว่า คำจำกัดความแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็มีหลักสำคัญอันเดียวกัน คือ เพื่อสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียน

สรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การกำหนดหน้าที่ต่าง ๆ และสัมพันธ์ภาพต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นการเดินสองทางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ในการประชาสัมพันธ์ 4 ขั้นตอน คือ

- การสำรวจปัญหา
- การวางแผนในการประชาสัมพันธ์
- การดำเนินงานตามแผน
- การประเมินผลการดำเนินงาน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 54 – 62) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ดังนี้

1. การกำหนดอุดมการณ์เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤติ

2. การสร้างเกียรติประวัติทางด้านวิชาการ
3. การสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมของบุคลากร
4. การสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา
5. การรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

สภาพปัจจุบัน โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติของกรมสามัญศึกษา ในด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดอุดมการณ์เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม ลักษณะนิสัย และความประพฤติ
 - 1.1 โรงเรียนได้กำหนดปรัชญา คำขวัญและคติธรรมของโรงเรียนไว้
อย่างชัดเจน
 - 1.2 มีการเผยแพร่อุดมการณ์ของโรงเรียนต่อชุมชน
2. การสร้างเกียรติประวัติด้านวิชาการ
 - 2.1 โรงเรียนได้เข้าร่วมการประกวดแข่งขัน และแสดงผลงานด้านวิชาการ
ระดับอำเภอและจังหวัด
 - 2.2 มีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนอยู่ในโรงเรียนและ
นอกโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมอื่น ๆ ขึ้นภายในโรงเรียน
3. การสร้างเกียรติประวัติทางด้านจริยธรรมและคุณธรรม
4. ส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนประกอบคุณงามความดี
5. มีการประกวดการจัดกิจกรรมด้านจริยธรรม
6. มีการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญ ๆ ทางพระพุทธศาสนา
7. การสร้างเกียรติประวัติทางด้านกีฬา
8. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายใน
9. สนับสนุนการเล่นกีฬา
10. ส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาระดับอำเภอและจังหวัด
11. มีการประกาศเกียรติคุณผลงานดีเด่นด้านกีฬา
12. การรวบรวมและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
13. จัดทำประวัติดีเด่นต่าง ๆ ของโรงเรียนไว้
14. จัดรวบรวมเกียรติ และเผยแพร่ไว้ภายในโรงเรียน

1.3. การให้บริการชุมชน

การให้บริการชุมชน คือ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบท พ.ศ. 2525 (हन พินรุพันธ์. 2529 : 105 – 106) ได้กำหนดหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทไว้ 3 ประการ คือ

1. สอนและอบรมนักเรียน
2. สอนประชาชน
3. บริการชุมชน

สำหรับการบริการชุมชนนั้น โรงเรียนต้องทำกิจกรรมโดยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. บริการด้านสาธารณสุข เช่น บริการน้ำ บริการสามัญ และการปฐมพยาบาล
2. จัดสหกรณ์ร้านค้าและตลาดนัด
3. ประชาสัมพันธ์ความเข้าใจ การสื่อข่าว การอบรมลูกจ้าง ชาวบ้าน
4. ส่งเสริมอาชีพ จัดที่อ่านหนังสือหมู่บ้าน
5. อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. ส่งเสริมในด้านนันทนาการ เช่น การจัดกีฬา ดนตรี การละเล่น พื้นบ้าน

จากแนวคิดและแนวทางในการจัดกิจกรรมบริการชุมชนที่กล่าวมานี้ แต่ละโรงเรียนอาจจัดแตกต่างกันไปทั้งในด้านของประเภทและด้านกิจกรรมเพื่อบริการชุมชน เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มากที่สุด ควรยึดหลัก 3 ประการ (กรมสามัญศึกษา. 2532 : 60) คือ

1. บริการให้สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ ความมุ่งหมาย และแนวทางพัฒนาชุมชนที่รัฐบาลได้วางไว้แล้ว
2. บริการให้สอดคล้องกับความต้องการอันจำเป็น และความขาดแคลน ซึ่งทราบจากการสำรวจหรือเก็บข้อมูล บริการส่งเสริมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนอกเหนือไปจากความต้องการ อันจำเป็น และความขาดแคลน

กรมสามัญศึกษา (2532 : 59) ได้กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้บริการชุมชนไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การบริการข่าวสาร

2. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย
3. การส่งเสริมอาชีพ
4. การบริการนันทนาการ
5. การบริการอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์
6. การบริการวิชาการ

การบริการข่าวสารจากแนวปฏิบัติของกรมสามัญศึกษาเกี่ยวกับการให้บริการชุมชน 6 บริการ โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดำเนินการแต่ละบริการดังต่อไปนี้

1. การบริการข่าวสาร
 - 1.1 เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้ห้องสมุดโรงเรียน
 - 1.2 ร่วมประชุมกับผู้นำชุมชน เช่น การประชุมผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เดือนละ 1 ครั้ง
 - 1.3 การออกรายงานเสียงตามสายในชุมชนใกล้โรงเรียน
2. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย
 - 2.1 นำนักเรียนออกไปช่วยพัฒนาชุมชน เช่น ไปทำความสะอาด ถนน ตลาด ตามโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ
2. ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานร่วมกับสถานอนามัยตำบล เพื่อให้นักเรียนนำไปถ่ายทอดและนำไปใช้ที่บ้าน
3. การส่งเสริมอาชีพ
 - 3.1 โรงเรียนได้สนับสนุนและให้ครู - อาจารย์ เข้าอบรมตามโครงการส่งเสริมอาชีพของหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่จัดขึ้น และนำความรู้มาเผยแพร่แก่ชุมชนต่อไป
 - 3.2 โรงเรียนได้สนับสนุนและให้ความอนุเคราะห์บุคลากรของโรงเรียนในสาขาต่าง ๆ ที่ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ขอความช่วยเหลือมา
 - 3.3 จัดให้มีการเปิดสอนวิชาชีพระยะสั้นในโรงเรียน ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ของอำเภอ ในโครงการอำเภอ เคลื่อนที่

4. บริการนันทนาการ

4.1 โรงเรียนได้ให้การสนับสนุนวิทยากรในด้านต่างๆ เช่น กีฬานันทนาการ ดนตรี

4.2 จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กีฬาของตำบลหรืออำเภอ

4.3 ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่สำหรับการแข่งขันกีฬาต่างๆ ของชุมชน

5. การบริการอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์

5.1 ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียน เช่น หอประชุม โรงฝึกงาน โรงอาหาร สนาม อาคารเรียน เป็นต้น เป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน

5.2 โรงเรียนให้ชุมชนยืมอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนไปใช้ในการจัดกิจกรรมของชุมชนได้ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดไว้

6. การบริการวิชาการ

6.1 โรงเรียนจัดสอนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นตามที่ชุมชนต้องการ

6.2 โรงเรียนร่วมกับหน่วยราชการอื่นๆ เช่น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ จัดอบรม

สรุปได้ว่า การให้บริการชุมชน เป็นการช่วยเหลือและอนุเคราะห์ในสิ่งที่ชุมชนขาดแคลนและต้องการ ตลอดจนยังเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน การประชาสัมพันธ์ผลงานของชุมชน การแสดงความคิดเห็นของชุมชนทางด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การประสานความร่วมมือกันอย่างดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

กิติมา ปรีดีดิลก (2529 : 370-371) ได้กล่าวว่า สิ่งที่โรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือชุมชน นอกจากการสอนในโรงเรียน มีดังนี้

1. ช่วยเหลือชุมชน เช่น พานักเรียนไปช่วยเหลือทำความสะอาดวัด ถนนหนทางหรือซ่อมถนนเข้าหมู่บ้าน

2. จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือตัวเองได้

3. เผยแพร่ความรู้ใหม่แก่ชุมชน เช่น เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ

4. จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

จากแนวคิดและแนวทางของหลายท่านที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้ การพัฒนาชุมชน เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ และการให้ความร่วมมือ ในการพัฒนาชุมชน โดยประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐและเอกชน ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าและความสุขของประชาชนในชุมชน โรงเรียนควรเป็นผู้นำวัฒนธรรมใหม่ ๆ แปลก ๆ ไปเผยแพร่ให้ความรู้แก่ชุมชน และโรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ ทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ
2. พัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาทางการเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. พัฒนาทางด้านกีฬา และพลานามัย
5. พัฒนาด้านศาสนาและศีลธรรม
6. พัฒนาด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมประวัติศาสตร์
7. พัฒนาด้านการศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2539 : 61) ได้กำหนดแนวปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน เกี่ยวกับการเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
2. การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ในสภาพปัจจุบันจากแนวปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมเพื่อชุมชน
 - 1.1 โรงเรียนได้นำครู – อาจารย์ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา ที่ชุมชน จัดขึ้นในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสิ่งแวดล้อม การปลูกป่า วันเฉลิมพระชนมพรรษา
 - 1.2 โรงเรียนนำครู - อาจารย์ นักเรียนออกไปพัฒนาทำความสะอาด สถานสาธารณะ เช่น ถนน ตลาด เป็นต้น ในชุมชนตามกิจกรรมที่โรงเรียนได้กำหนดไว้

2. การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

2.1 โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ ตลอดจน บุคลากร ในการพัฒนาท้องถิ่นตามที่ชุมชนขอความช่วยเหลือมา

2.2. โรงเรียนโดยเฉพาะผู้บริหารมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น สรุปได้ว่า นอกจากโรงเรียนจะเป็นผู้ริเริ่มในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรม การกีฬา พละนาฏย และ สิ่งแวดล้อมแล้ว โรงเรียนยังจะต้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุก ๆ ด้านหากชุมชน มีกิจกรรม ต่าง ๆ และต้องการความร่วมมือ

1.5. การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

โรงเรียนมัธยมศึกษาให้บริการและความช่วยเหลือแก่ชุมชนแล้ว ผลที่ตามมาจะเกิดการสนองตอบจากชุมชน ซึ่งเกิดจากศรัทธาในกิจกรรมของโรงเรียน ให้การสนับสนุนทั้ง แรงกาย และแรงทรัพย์ ทำให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น มีบุคคลให้ความหมาย ดังนี้

หวน พันธุ์พันธ์ (2529 : 86 – 87) ได้กล่าวว่า เมื่อโรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชนแล้ว เมื่อมีความจำเป็นอาจขอความช่วยเหลือจากชุมชนได้นั้น พอจะแยกได้ดังนี้

1. ขอความช่วยเหลือทางการเงินจากชุมชน
2. ขอความช่วยเหลือวิชาการ
3. การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์
4. การช่วยเหลือด้านบริการ

ในสภาพปัจจุบัน จากแนวปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งองค์การเพื่อสนับสนุนโรงเรียน

โรงเรียนได้จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าครู – ผู้ปกครอง นักเรียน มูลนิธิ ชมรมต่าง ๆ ขึ้นในโรงเรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน

2. การช่วยเหลือด้านวิชาการ

2.1 โรงเรียนได้ขอความช่วยเหลือจากสถานประกอบการในท้องถิ่นเป็นสถานที่ฝึกงานและศึกษาหาความรู้ของนักเรียน

2.2 โรงเรียนได้ขอความช่วยเหลือวิทยากรในชุมชนมาทำการสอนในวิชาที่โรงเรียนขาดแคลนบุคลากร เช่น ดนตรีพื้นเมือง ดนตรีไทย เป็นต้น

3. การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์

3.1 โรงเรียนได้ขอความช่วยเหลือในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ การศึกษาจากชุมชน

3.2. โรงเรียนขอความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ วัสดุต่าง ๆ จากชุมชนเพื่อใช้

ปรับปรุงบริเวณและอาคารสถานที่ของโรงเรียน เช่น หิน ดิน ทราย เป็นต้น

4. การช่วยเหลือด้านบริการ

4.1 โรงเรียนขอความช่วยเหลือจากชุมชนในเรื่องการยืมอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ

4.2. จากชุมชนมาใช้ในการสอน หรือปรับปรุงบริเวณอาคารสถานที่ เช่น รถตัดหญ้า รถไถนา เป็นต้น

4.3. โรงเรียนได้ขอความช่วยเหลือจากชุมชนในเรื่องยานพาหนะ เช่น รถยนต์ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

4.4. โรงเรียนได้ขอความช่วยเหลือด้านแรงงานจากชุมชน

สรุปได้ว่า การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จะเกิดขึ้นหลังจากที่โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ผลงานดีเด่นของโรงเรียนสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีการบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ตลอดจนได้ดำเนินการในการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในทุก ๆ เรื่องอย่างสม่ำเสมอ

1.6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เครื่องมือตรวจสอบการบริหารว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ คือ การประเมินผลซึ่งมีบุคคลให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้

สุขุม มุลเมือง (2530 : 3) ให้ความหมายว่า การประเมินผล หมายถึง การกำหนดคุณค่า (Value) และประสิทธิภาพของโครงการหรือการทำงานของคนหรือกลุ่มบุคคลในองค์กร ผลจากการประเมินจะออกมาในรูปของการตัดสินใจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง ผลที่เกิดขึ้นจริง กับผลที่คาดหวังไว้ล่วงหน้า

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 152 – 155) ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินผล การปฏิบัติงานไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการทำงาน คือ จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายโดยรวดเร็วและถูกต้อง
2. กำหนดแบบและกำหนดลักษณะงานที่จะประเมิน คือ เมื่อได้กำหนด

วัตถุประสงค์แล้ว จะต้องกำหนดวิธีที่จะใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยสร้างแบบประเมินขึ้น หากจำเป็นและในแบบควรกำหนดลักษณะงานที่ต้องการจะประเมินไว้ด้วย

3. กำหนดตัวผู้ประเมินและทำการอบรมผู้ทำการประเมิน เมื่อกำหนดแบบประเมินผล และลักษณะงานหนึ่งจะประเมินแล้วนั้น ต่อมาก็คือกำหนดตัวผู้ที่จะทำการประเมินโดยปกติจะได้แก่ ผู้บังคับบัญชาที่ใกล้ชิดของผู้ที่ถูกประเมิน

4. กำหนดวิธีการประเมินผล ในขั้นนี้หน่วยงานจะต้องกำหนดวิธีประเมินว่าจะใช้การประเมินโดยวิธีใดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

จากแนวคิดที่หลายท่านได้กล่าวมา พอสรุปขั้นตอนการติดตามประเมินผลได้ 7 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหลักการ เหตุผล ความสำคัญของการประเมิน
2. วิเคราะห์งานหรือโครงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. กำหนดวัตถุประสงค์
4. ออกแบบติดตามประเมินผล ๗ ภูมิภาค
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. เขียนรายงาน

กรมสามัญศึกษา (2539 : 64) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

1. มีการประเมินผลงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. มีหลักฐานให้ตรวจสอบได้
3. มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ
4. มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากสภาพปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กรมสามัญศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประเมินผล

2. ทำการประเมินผลโดยยึดตามเกณฑ์การประเมินผลที่กรมสามัญศึกษากำหนด
3. สรุปการประเมิน
4. รายงานผู้บริหารทราบ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชนเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่ง ของผู้บริหารโรงเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานด้านโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ให้มีกิจกรรม และการปฏิบัติที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีของชุมชนต่อโรงเรียน โดยมีการดำเนินงานตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชน มีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันอาจทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชุมชน ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้โรงเรียนดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไปด้วยดี และการที่จะบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ของกระบวนการบริหาร คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการวางแผนดำเนินการตามแผน และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาการบริหารต่อไป

2. การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดหนองคาย

สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย (2544 : 23-41) ได้ทำการสำรวจปัญหาและประเมินผลการดำเนินงานทางด้านโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมในจังหวัดหนองคาย จากโรงเรียน ทั้งหมด 57 โรงเรียน ปีการศึกษา 2544 ได้ข้อค้นพบดังนี้

2.1 การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พบว่าโรงเรียนบางโรงเรียนยังขาดการวางแผนในการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่ชัดเจน โดยโรงเรียนจะขอความช่วยเหลือจากชุมชน หรือถูกชุมชนติดต่อขอความร่วมมือเข้ามาเท่านั้น จึงจะดำเนินการวางแผน อย่างไรก็ตามส่วนใหญ่โรงเรียนมีการวางแผนและดำเนินการให้เสร็จสิ้น

2.2 การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

พบว่าทุกโรงเรียนมีการเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนเป็นประจำ แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่มีการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะกลาง โดยเฉพาะ สมาคมผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาไม่มีส่วนรู้เห็นกับดำเนินการดังกล่าวเลย จึงทำให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์น้อยมาก

2.3 การบริการชุมชน

พบว่าโรงเรียนส่วนมากมีการให้บริการชุมชนดีมาก โดยงานที่ให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ การบริการด้านข่าวสาร การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การส่งเสริมอาชีพ และการบริการด้านนันทนาการ การบริการด้านอาคารสถานที่ การบริการวัสดุครุภัณฑ์ การบริการด้านวิชาการ

2.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะดำเนินงานในด้านนี้ได้ดี ไม่ว่าจะเป็นภารกิจเกี่ยวกับการเมือง ศาสนา สุขภาพ และคุณภาพชีวิตในชุมชน ตลอดจนทางด้านการศึกษาที่ตามสามารถดำเนินงานได้สะดวก และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี ในขณะที่โรงเรียนที่มี ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สามารถดำเนินการในด้านนี้น้อยลงตามลำดับ

2.5 การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

พบว่าได้รับการสนับสนุนจากชุมชน จะแปรผันตรงตามประสิทธิภาพ การดำเนินงานของโรงเรียนทั้งสี่ด้านที่กล่าวมาในข้างต้น เพราะการสนับสนุนจากชุมชนจะเกิดจากศรัทธาของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน นอกจากนั้นยังขึ้นกับสัมพันธภาพอันดีระหว่างโรงเรียนอีกด้วย

2.6 การประเมินผลงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากมุ่งเน้นงานทางด้านวิชาการ และกิจการนักเรียน ดังนั้นงานโรงเรียนกับชุมชน จึงได้รับความสนใจเป็นระดับท้ายๆ ของภารกิจโรงเรียน อนึ่งการประเมินเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ยากแก่การปฏิบัติ จึงอาศัยการประเมินภาพรวมแบบคร่าวๆ จากกลุ่มบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องเท่านั้น ผลก็คือทำให้โรงเรียนยังไม่มั่นใจใน ประสิทธิภาพของงานด้านนี้เท่าที่ควร ซึ่งทำให้เกิดผลเสียต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียน มากพอสมควร

สรุปได้ว่าการดำเนินงานด้านงานโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดหนองคายนั้น ในทุกๆด้าน โรงเรียนยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนา ยกเว้นด้านการให้บริการแก่ชุมชนที่อยู่ในระดับพอใช้ อย่างไรก็ตามหากมีการวางแผนเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ให้ดีขึ้น เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. งานวิจัยภายในประเทศ

จาดุรงค์ แสตนแดง (2532 : 31) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรม สำหรับบทบาทที่ควรปฏิบัติ ผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคน้อย

โสภณ พวงเพชร (2533 : 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งห้าด้านอยู่ระดับปานกลาง เมื่อเรียงระดับปัญหาโดยเรียงจากคะแนนเฉลี่ยสูงไปหาลำ ได้ดังนี้ การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นใน ท้องถิ่น รองลงมาคือ การให้บริการแก่ชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ และการร่วมมือกิจกรรมของชุมชน

สุพัตรา สุมโนมหาอุดม (2534 : 43) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่มีผู้ระบุสูงสุดในแต่ละด้าน คือ การวางแผนเรื่องเวลาไม่เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ วัสดุอุปกรณ์อาคารสถานที่ ให้บริการชุมชนทรุดโทรมหรือถูกทำลาย บุคลากรภายในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญในการให้ ความร่วมมือพัฒนาชุมชน ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนและ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรในการวางแผน

ธวัชชัย บุญเดิม (2536 : 69 – 73) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การปฏิบัติงานโรงเรียนกับ ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนพบว่า ครู อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินงานโรงเรียนกับชุมชน เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลางมีการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตระกูล อุดมเสียง (2538 : 101) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ตามทัศนะของ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี การสนับสนุนจากชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนด้านสร้างและเผยแพร่เกียรติของโรงเรียนมีงบประมาณดำเนินการน้อย วัสดุครุภัณฑ์ให้บริการ ชุมชนไม่เพียงพอ ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียน และโรงเรียนไม่นำผลการประเมินเผยแพร่ให้ ชุมชนทราบ

ภูวนาด คงแก้ว (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนขาดการวางแผน ขาดวัสดุครุภัณฑ์ ครู-อาจารย์มีภารกิจมากไม่มีเวลาให้บริการชุมชน ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และการประเมินผลล่าช้า

ขวัญชีวา วรรณพินทุ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย พบว่า ปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ งานการเงิน พัสดุไม่คล่องตัว บุคลากรขาดประสบการณ์ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ

สุรพล มีหนองหว้า (2540 : 147) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการประเมินผลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านสร้างเกียรติของโรงเรียน ด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านโรงเรียนกับชุมชน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกับขนาดของโรงเรียน

สมพล คีลัน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 พอลลอซซี (Pallozzi. 1981 : 1418 – A) ได้วิจัยรูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่นในฐานรัฐนิวเจซี พบว่า ข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อกับชุมชนให้ความร่วมมือ กับโรงเรียน ความร่วมมือทั้งสองฝ่าย คือ โรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชน ควรจะเกี่ยวกับนโยบายที่สัมพันธ์กับความสามารถที่ตัวเองจะทำได้

บรูซ (Bruce. 1972 : 6026 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปผลได้ดังนี้

1. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและการศาสนาของชุมชน
2. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่ทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อช่วยแก้ปัญหา อนามัย ปัญหาเด็กวัยรุ่น และเสริมสร้างโปรแกรมนันทนาการของชุมชน
3. ครูและผู้ปกครองต้องการให้ครูใหญ่จัดประชุมร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพื่อผลในการศึกษาของนักเรียน
4. ครูและประชาชนต้องการให้ครูใหญ่พักอยู่ในบริเวณโรงเรียนที่เขาปฏิบัติงาน

ฮาคานเนน (Hakanen. 1975 : 6004 – A) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง และกลุ่มนักเรียน เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแยกออกเป็นด้าน ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับบุคคล
2. โครงการการเรียนการสอน
3. ระดับการลงทุนทางการศึกษา
4. คณะครู - อาจารย์
5. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน
6. หมวดเบ็ดเตล็ด

โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์คาโรไลน่า ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น
2. การขาดข้อมูลข่าวสารติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์ ภายในชุมชน

3. เครื่องมือที่ไม่ใช้ติดต่อยังไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวข้องกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่น ๆ จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวข้องกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

ซอร์เบลโล (Sorbello. 1978 : 598 – A) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวัง ตามทัศนะของครูประถมศึกษา ครูใหญ่ ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาความสัมพันธ์ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านนักเรียน ด้านหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก และด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวข้องกับ โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ทุกกลุ่มเสนอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการเลือกหนังสือเรียน การจัดหลักสูตร ระเบียบวินัยของครูและให้บุคคลทุกฝ่ายมีส่วนในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ของโรงเรียน ส่วนครูใหญ่และคณะครูมีความเห็นว่า ผู้ปกครองไม่ควรเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน ในส่วนที่ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้และไม่มีความมั่นใจ กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเห็นว่า ผู้ปกครอง ไม่กระตือรือร้นและรับผิดชอบน้อย

ทิกพิน (Thigpin. 1980 : 516 – A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่บริเวณชุมชนของมหาวิทยาลัยชุมชนและโรงเรียนชุมชน รัฐเทนเนสซี เขาค้นพบขั้นต้นว่า มหาวิทยาลัยชุมชน โปรแกรมบริการชุมชนและโรงเรียนชุมชน แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือได้ถูกนำไปใช้ ในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีระบบชุมชนด้วย และเขายังค้นพบดังนี้ คือ

1. มหาวิทยาลัยชุมชนมีคณะกรรมการที่มั่นคงและแน่นอนกว่าโรงเรียนชุมชน
2. ทุนสำหรับการบริหารเป็นปัญหาที่สำคัญของทั้งสองสถาบัน
3. ความพยายามที่ต่อเนื่องก่อให้เกิดความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือร่วมมือระหว่างสองสถาบัน
4. โปรแกรมการบริการชุมชนไม่ถึงจุดสมบูรณ์เต็มที่ในบางท้องถิ่น เพราะขาดทุนทรัพย์ ขาดผู้ที่มีความสามารถ ขาดการเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาหน้าที่ในส่วนวิทยาลัย ชุมชน ส่วนโรงเรียนถูกจำกัดความสามารถต่อการบริการชุมชน
5. จำนวนผู้รับผิดชอบบอกให้ทราบว่าสมาชิกของชุมชนไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับแผนเพื่อทำการบริการ หรือสำรวจ หรือประเมินเครื่องมือเครื่องใช้

เรย์ (Ray 1981 : 492 – A) ได้ศึกษาภารกิจของครูใหญ่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่เซาท์คาร์โรไลนา ซึ่งได้รับการเลือกสรรให้โรงเรียนชุมชน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนศึกษาธิการจังหวัด คณะกรรมการโรงเรียน ประธาน ผู้ปกครอง และร้อยละ 10 ของครูที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ปราบกฏดังนี้

1. การคาดหวังบทบาทของครูใหญ่ที่เข้ากันได้อย่างสมเหตุสมผลกับกลุ่ม ที่แตกต่างกันในขอบเขตของการวางแผน โรงเรียน บุคลิกภาพของนักเรียน ภาวะผู้นำชุมชน และโรงเรียน และการจัดยานพาหนะโรงเรียน
2. เจตคติของครูใหญ่ในฐานะผู้อำนวยการความสะอาด และเป็นบุคคลที่เอื้ออำนวยต่อโปรแกรมการเรียนการสอนมากกว่ากิจกรรมร่วมกัน
3. ครูใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องกับอิทธิพลอำนาจหน้าที่ และการตัดสินใจก่อนนโยบาย ของโรงเรียน
4. การรายงานของคณะกรรมการโรงเรียนมีอัตราความสัมพันธ์กับนโยบายทางการศึกษา

ทอย (Toy. 1983 : 1951 – A) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการสร้างความสัมพันธ์ให้กับชุมชนในโรงเรียน ข้อวิจัยในการเสนอนี้ได้เสนอไว้ว่า ในการที่จะวางแผนเพื่อสร้าง

ความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนในชนบทนั้น ควรจะมีการพัฒนาทางด้านนโยบายและกฎต่าง ๆ ให้มีการวิจัย ปรับปรุงเป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก จัดให้มี การประชาสัมพันธ์ที่ดี การทำให้เกิดความไว้วางใจ ความกระตือรือร้นในการทำงาน และ จัดให้มีการประเมินผลใน การทำงานด้วย

คิง (King. 1984 : 1593 – A) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาธิปไตยให้เกิดความรู้สึกว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลการวิจัยของบุคคลอื่นที่ได้วิจัยไว้แล้ว 3 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ถ้าทำให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การสร้างกฎ จะทำให้มีความรู้สึกว่าจะต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าบุคคลอื่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจ เขาจะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานของโรงเรียน ความแตกแยกจะน้อยลง

เบเคอรา (ประสิทธิ์ พาควงแก้ว. 2539 : 59 ; อ้างอิงมาจาก Becerra. 1974 : 6887 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชน ต่อการวินิจฉัยปัญหาของโรงเรียนเขาได้คัดเลือกปัญหาของโรงเรียนที่ค่อนข้างการตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหาร และตัวแทนของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองฝ่ายพยายามที่จะทำ ความเข้าใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และนโยบายที่ตกลงไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า

1. ผู้บริหารต้องสนใจและเข้าใจความแตกต่างของชุมชน และต้องพร้อม ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ทุกโอกาส
2. ทักษะคติทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน
3. การให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของ โรงเรียนจะต้อง จัดเตรียมข้อมูลให้เขาได้ศึกษาล่วงหน้า
4. ผู้บริหารจะต้องยอมรับในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ควรคาดหวังผล จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศที่ เสนอมาพอสรุปได้ว่า

1. ด้านการวางแผนการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานร่วมกับโรงเรียนน้อย จึงทำให้ไม่มี

ประสบการณ์และไม่เข้าใจในวิธีการดำเนินงาน โรงเรียนควรให้ผู้ปกครองมีส่วนในการจัดหลักสูตรและการกำหนด เป้าหมายของการพัฒนาโรงเรียนด้วย

2. ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน สรุปได้ว่า ชุมชนไม่ได้ รับข่าวสารเกี่ยวกับเกียรติประวัติของโรงเรียนเท่าที่ควร โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับชุมชนน้อย และรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบไม่สม่ำเสมอ

3. ด้านการบริการชุมชน สรุปได้ว่า การบริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจและอาชีพอยู่ในระดับน้อย โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่อง ครู – อาจารย์ มีชั่วโมงสอนมากและทำงานอื่นมาก เวลาที่จะไปสำรวจชุมชนมีน้อย ส่วนด้านการให้บริการด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีปัญหาคือ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และทรุดโทรมถูกทำลาย โรงเรียนขาดทุนทรัพย์และถูกจำกัดความสามารถในการให้บริการชุมชน

4. ด้านการเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่า บุคลากรในโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญในการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และโรงเรียนควรจัดประชุมเพื่อวางแผนทุกครั้งก่อนการดำเนินงาน โครงการพัฒนาชนบท ในการดำเนินงานนั้นประชาชนอาจมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น การสละแรงงาน การบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์และการบริการต่าง ๆ ตลอดจนการบำรุงรักษาให้สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ และการประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนด้วย

5. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน สรุปได้ว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนน้อยครั้ง ชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงช่วยสนับสนุนโรงเรียนได้น้อย และชุมชนเห็นว่า ควรจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในเรื่องที่สัมพันธ์กับความสามารถที่ตัวเองจะได้ทำ เช่น การเป็นวิทยากร เป็นต้น ส่วนโรงเรียนไม่ควรติดยึดกับนโยบายมากนัก

6. ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สรุปได้ว่า ในการประเมินผลการดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลกับโรงเรียนค่อนข้างน้อย และขาดการรวบรวมสถิติข้อมูล สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนขาดความร่วมมือจากบุคคลในการรายงานผล ผู้รับผิดชอบงานรายงานผลการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ได้ข้อสรุปว่า ครูอาจารย์ และผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนในระดับที่แตกต่างกัน (จาตุรงค์ แสนคง. 2532 :1; ธวัชชัย บุญเติม. 2536 : 69 – 73 ; โสภณ พวงเพชร 2533 :130) และยังพบว่าการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับปฏิบัติที่แตกต่าง สมพล คีลัน (2542 : บทคัดย่อ) นอกจากนั้นยังพบว่าปัญหาเกี่ยวกับงานโรงเรียนกับชุมชน ทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการวางแผนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน ด้านการบริการชุมชน ด้านการเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และ ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่มีสภาพภูมิประเทศ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ตลอดจนจนสถานะเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะจัดเรียงระดับของปัญหาที่แตกต่างกัน (สุรพล มีหนองหว้า. 2540 : 147 ; ภูวนาถ คงแก้ว. 2539 : บทคัดย่อ ; ตระกูล อุดมเสียง. 2538 :101 ; ธวัชชัย บุญเติม. 2536 : 69 – 73 ; โสภณ พวงเพชร. 2533 :130) เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าแล้ว จังหวัดหนองคาย จะมีสภาพของปัญหาเป็นอย่างไร จะสอดคล้องหรือมีทิศทางเดียวกับผลการศึกษาของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดหนองคาย ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหางานโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย จำนวน 57 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2544 หรือไม่ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาปัญหางานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน และสรุปแนวทางแก้ไข ซึ่งจะจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชน ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป